Mottagare
Tekniska nämnden

Information om VA-läget och avsaltningsverket på södra Gotland

Förslag till beslut
Tekniska nämnden beslutar att ta emot informationen.

Sammanfattning
Det aktuella VA-läget i november 2026 beskrivs utifrån utmaningar, framsteg, aktuellt dricksvattenläge samt större driftstörningar sedan oktober 2026.

Avsaltningsverket på södra Gotland är i drift sedan 2019 och kapacitetstester godkändes 2022, även om projektet ännu inte slutrapporterats formellt. Arbetet med driftoptimering pågår. Baserat på en kapacitetsutredning från 2023 har en serie projekt identifierats för att säkerställa anläggningens robusthet och uppnå full avtalad kapacitet.

Ärendebeskrivning
VA-läget november 2026
Det aktuella VA-läget i november 2026 beskrivs utifrån utmaningar, framsteg, aktuellt dricksvattenläge samt större driftstörningar sedan oktober 2026.

Utmaningarna för VA-verksamheten är att förnya och utveckla ledningsnätet, säkra driften i vatten- och avloppsverken, fullfölja uppdraget med befintliga resurser, skydda anläggningarna mot intrång och sabotage samt att lösa finansieringen av dessa åtgärder. Framstegen inkluderar en ny och större dricksvattenreservoar i Visby, det nya tillfälliga vattenverket som har gett goda resultat för dricksvattenkvaliteten i Visbyområdet, arbetet med Norra linan med vatten från Heidelberg Materials, utbyggnad av ledningsnätet för Hide samt färdigställandet av överföringsledningen mellan Alva och Stånga. Vidare bromsar ett nytt dämme vid Palissaderna i Visby regnvattnet och fångar upp slam och partiklar innan vattnet rinner vidare.

Status för dricksvattenläget är att det föreligger risk för vattenbrist. Bedömningen baseras både på nivåerna i grund- och ytvatten samt på vattenförbrukningen. Just nu är förbrukningen lägre än under sommaren, vilket gör att vattenförsörjningen kan säkerställas trots historiska låga vattennivåer för årstiden. Under sammanträdet presenteras även större driftstörningar sedan tekniska nämndens senaste sammanträde.

Avsaltningsverket södra Gotland
Regionfullmäktige beslutade hösten 2016 om uppförandet av ett nytt avsaltningsverk på södra Gotland. Syftet med investeringen är att säkra dricksvattentillgången, med särskilt fokus på behoven främst på södra Gotland.

Projektet omfattade tre huvudkomponenter:

- Ett komplett vattenverk för avsaltning baserat på membranteknik.
- En råvattenpumpstation för uttag av vatten från Östersjön.
- Intags- och rejektledningar.

Genomförandet skedde som en totalentreprenad i samarbetsformen partnering. Under hösten 2017 fattade Region Gotland beslut om att förlägga avsaltningsverket i skogsterräng samt att pumpstationen vid stranden skulle ges en traditionell utformning med tjärad träfasad och faltak.

Byggnationen inleddes den 17 november 2017. Anläggningen togs i bruk före sommarsäsongen 2019 och invigdes den 31 augusti 2019, innan intagsledningen var färdigställd och innan kapacitetstester genomförts. Intagsledningen färdigställdes därefter precis innan årsskiftet 2019/2020. I november 2022 mottogs slutrapporten för maxkapacitetstestet, vilken blev godkänd.

Arbetet med att förbättra anläggningen fortlöper inom ramen för ett nytt projekt rörande driftoptimering av avsaltningsanläggningen. Under hösten 2023 levererade en upphandlad konsult en kapacitetsutredning. Utredningen redogör för anläggningens kapacitet under 2023, identifierar akuta åtgärder och åtgärder för delvis ökad kapacitet till år 2026 samt föreslår åtgärder för att uppnå avtalad kapacitet.

Utredningen resulterade initialt i en handfull föreslagna projekt samt ett arbete med kvarstående besiktningspunkter. Under 2024-2026 har ytterligare projekt identifierats. Under sammanträdet kommer avdelningen att presentera en tidslinje över genomförda åtgärder samt redovisa de projekt som krävs för att säkerställa anläggningens robusthet och uppnå den beställda kapaciteten.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen daterad 2026-11-17

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Lise Langseth
Teknik- och samhällsbyggnadsdirektör

Jan Gilljam-Kroon
Avdelningschef VA och avfall